

סימן חיי"ם

בענין חורבן הבית בעוון לשון הרע והעונש בעונש בעל לשון הרע

מנחם אב תשע"ט לפ"ק. ירושלים עה"ק השי"ת. יזכנו לראות בבניינה בב"א. ישראל (פ"ט). ולכאורה יש לעמוד בדבריו. ואכמ"ל].

איכה ישבה בדד

(א) בתיב במגילת איכה (ב א): "איכה ישבה בדד, העיר רבתי עם, הייתה כאלמנה רבתי בגויים, שררתי במדינות הייתה למס".

ביאור התרגום שהוא כעונש המצורע

(ג) ובתרגום כתב לבאר ענין "ישיבה בדד" בזה"ל: ובגין כן תהי יתבה בלחודהא כגבר דמכתש סגירו על בסריה די בלחודיה יתיב. עכ"ל. ומבואר דמתנבא ירמיה הנביא על שירושלים תהיה "ישיבה בדד", והיינו כעונש המצורע שיושב לבדו.

הנבואה הייתה גם על חורבן בית שני

(ג) ולענ"ד נראה לבאר ענין מה מה ש"ישיבה בדד", כמצורע, דהנביא מתנבא על חורבן בית שני, שהרי נבואת ירמיה הייתה לאו דוקא על בית ראשון בלבד, וכמ"ש רש"י איכה (ד כא), וכן מבואר בסנהדרין (קד): על הפסוק בכה תבכה בלילה (איכה א ב), שתי בכיות הללו למה, אמר רבה אמר רבי יוחנן, אחד על מקדש ראשון, ואחד על מקדש שני. ע"ש. וע"ע במדרש איכה רבה (סוף פתיחתא ח). ע"ש. [והעירוני לדברי המהר"ל בספר נצח

חורבן בית שני בעוון שנאת חנם ולשון הרע (ד) והנה חורבן בית שני, אמרו חז"ל יומא (ט); מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות ובגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהייתה בו שנאת חנם. ע"ש. והחפץ חיים זצ"ל בהקדמתו לספרו חפץ חיים (ד"ה אך לבסוף) כתב, כי שנאת חנם היינו לשון הרע, שהוא מגיע על ידי שנאת חנם. ע"ש.

* * *

שורש שנאת חנם הוא לשון הרע

(ה) ועל יסוד זה ששורש שנאת חנם הוא מלשון הרע, חזר וביסס החפץ חיים מדברי חז"ל בערכין (טו); ובגיטין (זו); ורש"י שם, ובמדרשים, ועוד, וכאשר יראה המעיין בכל דברי החפץ חיים הנ"ל, ובספרו שמירת הלשון (שער הזכירה פרק ד), ועוד שם (ר"פ יב), ועוד שם (ח"א חתימת הספר פ"ד ד"ה ופריט), ועוד שם בשמירת הלשון ח"ב (פ"ז), ובקונטרס כבוד שמים (בהקדמה עמוד ה סוף ד"ה הנה ידוע) ועוד שם (פ"ב אות יד), ועוד שם (פ"ג עמוד מז), ובמכתבי החפץ חיים (סי' נט), ובס' אהבת ישראל (פ"ב אות ב), ובס' זכור למרים (בהקדמה ד"ה והנה ידוע), ובס'

חובת השמירה (פ"ח אות טו), ועוד שם (עמוד לו ד"ה אבן), ובס' חומת הדת (פרק יד), ובס' מחנה ישראל (בהקדמה ד"ה ברוך). ע"ש. ומהר"ר הגרי"ח סופר שליט"א בס' הדר יעקב ח"ג (סי' טז וסי' יז) הביא שכ"ה בהדיא במדרש "פתרון תורה" (ריש פרשת מצורע עמוד מה). וע"ש עוד שהאריך בזה מפי ספרים ומפי סופרים. ע"ש. ולשון החפץ חיים בחובת השמירה הנ"ל: "וכידוע לרואה במדרשים". ע"ש. ודו"ק.

הגר"א זלה"ה בביאורו לאגדות סבא דבי אתונא על דברי הגמרא ביומא הנ"ל שחורבן הבית בעבור שנאת חנם, וז"ל, והוא מחוסר הבטחון, שכל הקנאה והשנאה ממנו. עכ"ל. הובא בס' אבן שלמה החדש (ליקוטי הגר"א פ"ג עמוד לג). ע"ש. וממילא אף לשון הרע שהוא שורש שנאת חנם, יסודו מפני חוסר הבטחון. נוכח האריך לבאר הח"ח שהקנאה והשנאה שורש הם ללשה"ר. ודו"ק.

לשה"ר ושנאת חנם היפך התורה

(ו) ויש להוסיף כי גם רבינו אברהם אחי הגר"א בס' מעלות התורה (הובא בס' אבן שלמה החדש עמוד קסו בליקוטי הגר"א) כתב, "והגלות הזה האחרון הוא בעוון לשון הרע ושנאת חנם שהוא היפך התורה, ותהיה הגאולה בזכות משה ובזכות התורה שניתנה על ידו", ומה שסיים שתהיה הגאולה בזכות משה רבינו ע"ה, הארכתי בזה במק"א בס"ד]. (ושו"ר שדברי המעלות התורה הובאו בס' הדר יעקב שם דמ"ח סע"א). וע' להלן בסמוך מהגר"א. ודו"ק. וע' ח"א למהרש"א ז"ל גיטין (נו), ובס' נפש חיים פאלאג'י (מע' ק אות מב). ע"ש. וכן מבואר מדרשת רבינו הרש"ש ז"ל ליום א' דר"ה (מהר"ו אהבת שלום סוף עמוד כב), שכתב, דעשה דואהבת לרעך כמוך היא היא שהחירבה את ביתנו, "ועדיין לא נטהרנו מנגע צרעת, עוון שנאת חנם ולשון הרע". ע"ש. והרי זה כמבואר. ודו"ק.

חובר בטחון מקצר ימיו של האדם

(ח) ויש להסביר בזה טעם ש"לשון הרע" מקצרת ימי חייו של האדם, והנהרה בה זוכה להאריך ימים, וכמ"ש מי האיש החפץ חיים וכו'. וע' בס' והארכת ימים (סי' מט), ובס' ויחי יעקב (סי' מג). ע"ש. ולפי המבואר י"ל בפשיטות, שהרי חוסר בטחון הרי זה כביכול מעין עבודה זרה, שהרי אינו סומך רק על הקב"ה לבדו, אלא עליו בעצמו או על אחרים. (וע' בס' החינוך מצוה רנה). וז"ל הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל בקובץ מאמרים ח"א (עמוד רצג): כל ענין וענין הנראה לו לאדם כגורם בלתי תלוי בדעת השי"ת, ויכול להטיב או להרע, הרי הוא בכלל עבודה זרה. ע"כ. וחזר וכתב כזאת שם (סוף עמוד שכד). ע"ש. והרי לגבי עבודה זרה קיימא לן שהיא מקצרת ימיו של אדם. ודו"ק.

מבאר עפ"י מה ששנאה מקצרת ימיו של

האדם

(ט) ועל פי האמור יש להוסיף טעם למה ששנאה מקצרת ימי חייו של אדם,

קנאה ושנאה יסודם מחוסר בטחון כבואר

(ז) ואבהוהו דכולהו הוא חוסר הבטחון בהשי"ת, כי ייסד לן אדונינו

וכמ"ש בס' יחי יעקב (בקונט' ההוספות ס' מז), שהרי כ"ל לן הגר"א הנ"ל, שקנאה מחוסר בטחון שהוא ע"ז. ודו"ק.

שנאת חנם מקצרת ימיו של האדם

(י) ולפי האמור יש להוסיף עוד, שאף "שנאת חנם" מקצרת ימיו של אדם, ולכאורה משנה מפורשת היא באבות (פ"ב מ"א) רבי יהושע אומר, עין הרע ויצה"ר ושנאת הבריות מוציאים את האדם מן העולם. וכתב רש"י, ד"שנאת הבריות" היינו שנאת חנם. וע' להרשב"ץ במגן אבות שם, ובפירוש רבינו עובדיה שם. ע"ש. ודו"ק.

בטחון מכון כנגד הצרעת

(א) ודע כי הגאון מהרצ"א מדינוב זצ"ל בספר אגרא דפרקא (אות קסד) כתב: "נ"ל שמידת הבטחון הוא להסיר הצרעת", ע"ש שביאר הדברים עד"ה. [והראוני בספר בארות המים השלם לאדמו"ר מרמינוב זצ"ל (פרשת תרומה דמ"ד ע"א) שכתב בזה"ל: כי על ידי הבטחון וההכנעה היה מרפא צרעת ומכפר עוון ומטהר טמאים. ע"כ. וע"ש עוד. ודו"ק]. ולפי המבואר בדברינו לעיל הדברים מדוקדקים היטב, כי שורש הצרעת הוא מחטא לשה"ר, אשר שורשו הוא ענין שנאת חנם. ודו"ק.

* * *

מבאר עפ"ז שנענשו לשבת כמצורע בעבור לשה"ר

(יג) ומעתה י"ל, שבעוון שנאת חנם דא לשון הרע, נענשו בעונש בעל

הלשון הרע, לשבת כמצורע. ודו"ק. [ומצאתי בביאור האלשיך הק' שכתב לבאר עוד, ענין גודל העונש של ישיבתה כמצורע, שהרי ירושלים מרובה באוכלוסין הייתה, היפך מצורע שמחוץ למחנה מושבו וכו'. ע"ש].

אינו כמצורע ממש

(יג) איברא דהא לא היו יושבים כמצורע בדד כפשוטו, אלא המציאות הייתה שכל ירושלים נעשתה למחנה מצורעים, וכבר נחלקו בזה אם עונשו של מצורע שישב "בדד" היינו לבדו ממש, או אפשר שישב אם מצורעים אחרים, וכמבואר בספר תורת יעקב (ס' ק אות ו עמוד שיח). ע"ש. ולפי זה יש להעיר גם מהכא. ודו"ק.

מביא דברי האור החיים הק' בזה

(יד) וראיתי לרבינו חיים בן עטר זצ"ל בביאורו ראשון לציון כאן שכתב בזה"ל: ופירוש הכתוב הוא, דמקונן הנביא אוי ואבוי איכה נהיה הדבר הזה שישבה בדד, העיר רבתי עם, דהיינו בזמן עצמו שהיא רבתי עם, היא יושבת בדד, כמ"ש במדרש שקודם החרבן נסתלקה השכינה, וברח דודי, הגם שעדיין מלאה עם. ואומר בדד, ר"ל כמצורע. וירצה כי כאשר נסתלק האדון בעוה"ר, שלט ס"א שהיא הצרעת, אחר כך נוסף יגון אחר, שבניה יצאוה ונשארה כאלמנה, דבשלמא כל עוד שהיו בניה בתוכה, הגם שדודה ברח, עם כל זה אפשר שלא הייתה נרגשת, ועכשיו שבניה יצאוה היתה כאלמנה והוכר אלמנותה. עכ"ל.

רצו

נתיבות

סימון חיים

חיים

ישבה בדד קאי על השכינה הק'
טו) ולפי דברי האור החיים הקדוש זצ"ל,
הרי ש"ישבה בדד" קאי על
השכינה הק', ובהערות אור לציון על ספר

ראשון לציון שם, הביאו שכן הוא בהדיא
בתיקוני הזוה"ק (דקמ"ג ע"ב) איכה ישבה בדד,
דאיהי חשיבא שכינתא בגלותא כמצורע,
דאיתמר ביה בדד ישב מחוץ למחנה. ע"ש.